

напрям практично є не розвинутим. Тільки в останні роки починаються роботи з дослідження життєдіяльності видатних людей Луганщини тощо.

В сільських поселеннях Луганської області інфраструктура туризму тільки починає формуватися. Є окремі приклади садиб, які відносяться до сільського або зеленого туризму. Нажаль, цього дуже мало. Загалом інфраструктура туризму в області в сільських поселеннях практично не розвинута. Хоча, у багатьох країнах світу навіть поодинокі домівки, (наприклад, окремо стоячі хутора, мисливські хати) при розсіяній формі розселення забезпечують високий рівень комфортності.

Висновок. Таким чином, територія Луганщини характеризується наявністю історико-культурних ресурсів для розвитку етнічного туризму, придатною є і транспортна інфраструктура регіону. Але не в кожному поселенні є заклади громадського харчування та інша інфраструктура. Також стримуючим розвиток етнічного туризму чинником є відсутність мережі закладів тимчасового перебування, тому можливі одноденні тури з м. Луганськ. Незважаючи на це, Луганщина має сприятливі умови для розвитку етнічного туризму на своїй території.

1. Доценко А. І. Територіальна організація розселення (теорія та практика) / А. І. Доценко .- К.: НАН України, РВПС України, К.: «Фенікс», 2010.-536 с.
2. История городов и сел Украинской ССР Ворошиловградская область, Киев, 1976 г. 728 с.
3. Мережа організацій національних меншин Луганської області. - Режим доступу : <http://www.loga.gov.ua/oda/about/depart/religion/activity/net-nat-m-lug/>
4. Низькодубова Г. А. Європейське обличчя Луганщини / Г. А. Низькодубова, К. В. Сімонова, М. П. Буххольц - Луганськ. : Глобус, 2010.- 147 с.
5. Памятные места Донбасса.- Донецк, 1984.- С. 211.
6. Пірко В. О. Заселення Донеччини у XVII-XVIII ст.. (короткий історичний нарис і уривки з джерел), Український культурологічний центр./ В. О. Пірко. - Донецьк, Сх. видавн. дім, 2003.
7. Подов В. И. Донбасс. Век XVIII – й. Социально-экономическое развитие Донбасса в XVIII веке / В. И. Подов. - Луганск: Світлиця. - 1998.
8. Подов В. И. История Донбасса в 3-х т./ В. И. Подов, В. С. Курило. – Луганск: Альма-Матер, 2004.
9. Рудяков П. На службу и вечное подданство... Сербские поселения Новая Сербия и Славяносербия на украинских землях (1751-1764) / П. Рудяков. – Киев: АРТЭк.- 2001.
10. Список населенных пунктов Луганского округа, 1926 г. Луганск, 1927 г. – 148 с.

УДК 911.372.7

Старожук А. О., Дмитрієв С.В.

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТУРИСТСЬКОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТА КІРОВОГРАД

В даній роботі розглядаються проблеми туристичної інфраструктури міста Кіровограда та можливі шляхи для її вдосконалення і створення на її базі нової, з

метою збільшення кількості туристів, покращення якості обслуговування та надходження коштів до бюджету міста.

Ключові слова. Туризм, туристична інфраструктура, Кіровоград.

Аннотація. В даній роботі розглядаються проблеми туристичної інфраструктури міста Кіровограда та можливі шляхи її удосконалення та створення на її базі нової, з метою збільшення кількості туристів, покращення якості обслуговування та надходження коштів до бюджету міста.

Ключевые слова. Туризм, туристическая инфраструктура, Кировоград.

Annotation. This paper discusses the problem of the tourism infrastructure of the city of Kirovohrad and possible ways of improvement and creation on its base the new one, to increase the number of tourists, improve service quality and revenues to the city budget.

Key words. Tourism, tourism infrastructure, Kirovohrad.

Актуальність дослідження полягає в тому, що туристична галузь має надзвичайно важливе значення для економіки нашої держави, а її розвиток повинен стати одним із пріоритетних завдань на найближче майбутнє. Загальний розвиток туризму України залежить від розвитку його регіонів та міст. Згідно цього, завданням авторів даної статті було показати розвиток складових туристичної галузі, на прикладі туристичної інфраструктури міста Кіровограда, як невід'ємної складової частини України.

Постановка завдання. На даний момент гостро постає проблема використання наявного потенціалу туристсько-рекреаційних ресурсів Кіровограда, освоєння яких призведе до збільшення частки грошових надходжень до місцевого бюджету, покращення життя населення, створення позитивного іміджу міста. Базою для покращення економічного стану є туристична інфраструктура, як основа господарства міста. Компонентами туристичної інфраструктури є готелі, мотелі, будинки відпочинку, курортно-оздоровчі заклади, пансіонати, санаторії, заклади харчування (міські їдальні, буфети, кафетерії, ресторани), транспортні засоби та шляхи туристичного сполучення, заклади для розваг, атракції та ін. Але основною перешкодою на шляху до максимізації використання туристичного потенціалу Кіровограда є те, що його інфраструктура не відповідає світовим стандартам та вимогам туристів.

Виклад основного матеріалу. Проаналізувавши інформацію, ми дійшли висновку, що туристична інфраструктура м. Кіровограда не відповідає світовим вимогам споживачів туристичного ринку. Щоб побачити це наочно, ми розглянули Придніпровський мезорегіон [1], що включає Кіровоградську, Дніпропетровську і Черкаську області, та зробили порівняльну характеристику туристичної інфраструктури обласних центрів, яка представлена у табл. 1.

В продовж дослідження було проведено порівняльний аналіз ряду міст цього регіону України. Згідно результатів аналізу, можна побачити, що за туристичною інфраструктурою Кіровоград значно відстає від Дніпропетровська і знаходиться приблизно на однаковому рівні з Черкасами.

Таблиця 1. Порівняльна характеристика Кіровограда, Дніпропетровська та Черкас за наявною туристичною інфраструктурою

Елементи інфраструктури		Обласні центри		
		Кіровоград	Дніпропетровськ	Черкаси
Туристичні підприємства		19	119	33
Готельне господарство (готелі, мотелі)		14	43	10
Громадське харчування (ресторани, кафе, бари, піцерії)		40	248	41
Оздоровчі заклади		8	20	3
Музеї		7	35	6
Пам'ятки історії, культури та архітектури національного значення/місцевого значення		15/55	24/113	2/12
Парки		5	22	6
Об'єкти природно-заповідного фонду		1	4	1
Транспорт	Залізничні вокзали/станції	1	2	1
	Автовокзали/автостанції	1/1	1/1	2
	Аеропорти	1	1	1
	Річкові вокзали/порти	-	1	1/1
	Міський транспорт	Тролейбуси, автобуси, маршрутні таксі	Метро, трамваї, тролейбуси, автобуси, маршрутні таксі	Тролейбуси, автобуси, маршрутні таксі

Складена авторами за матеріалами [2,3,4,7].

До компонентів туристичної інфраструктура Кіровограда відносяться наступні підприємства, організації та об'єкти:

1. Туристичні підприємства (Фієста, Рів'єра, Романтик-Тур, Атлантик-Тур, Фортеця-Тур, Інтурист-Кіровоград, Во-Тур, Меридіан та ін.);
2. Готельні господарства (Марія, Турист, Каталунья, Європа, Ліана, Київ, Козацька застава, Гостинний двір «Палацовий», Аерополь та ін.) [5];
3. Заклади харчування (Адмірал, Алсан, Граф, Віденська кава, Корчма та ін.);

4. Оздоровчі заклади (бази відпочинку «Савой», «СТ Сервіс», ТОВ «Динамо» та ін.);
5. Музеї (обласний краєзнавчий, художній, історичний, музичної культури, музей Генріха Нейгауза та ін.);
6. Пам'ятки історії, культури та архітектури (фортеця Св. Єлисавети, ансамбль кавалерійського училища, обласного академічного українського музично-драматичного театру ім. М.Л. Кропивницького, краєзнавчого музею; площі Б. Хмельницького, Дружби Народів, Кірова та ін.);
7. Парки (Ковалівський, Перемоги, ім. 50-річчя Жовтня, Пушкіна, Космонавтів);
8. Об'єкти ПЗФ (Кіровоградський дендропарк).

Туристську інфраструктуру регіону слід розглядати в широкому значенні: основні елементи інфраструктури повинні виконувати не тільки виключно рекреаційну функцію, а й служити провідним фактором поліпшення всього соціально-економічного життя країни, лише наявності інфраструктури, призначеної для туризму, недостатньо. З погляду організації інфраструктурного забезпечення рекреаційного процесу, одне з ключових місць належить транспортній системі. Питання охоплює проблему транзитних перевезень, організацію залізничного сполучення, розвиток автомагістралей, повітряного транспорту, а відповідно до розвитку туристичної інфраструктури власне міста – міського транспорту. В Кіровограді основною проблемою міського транспорту є застаріла техніка, недостатня її кількість на віддалених від центра маршрутах, загально зменшення одиниць транспорту з 680 в 2009 р., до 540 одиниць в 2011. Якість покриття доріг в місті також потребує покращення. Автобусні пасажирські перевезення в Кіровограді здійснюються машинами «Автобусного парку 13527» – належить ТОВ «Єлисаветградська транспортна компанія». Це ж напівдержавне підприємство наряду з декількома приватними операторами представлене і на ринку перевезень маршрутними таксі міста (загалом понад 20 маршрутів), що як і у багатьох інших містах держави становить основу внутрішньоміського пасажиропотоку. У Кіровограді періодично відбувається ескалація скандалів з приводу як перерозподілу маршрутів, так і якості надання послуг з перевезення пасажирів, їхньої вартості тощо. Тролейбусний рух у Кіровограді було відкрито 2 листопада 1967 р. Переживши кризовий стан на початку 2000-х, у середині десятиліття галузь було реанімовано. Станом на жовтень 2009 р. в місті працювало 4 троллейбусних маршрути (№№ 1,3, 9,10). Тролейбусне перевезення здійснює ТОВ «Єлисаветградська транспортна компанія». Рухомий склад: троллейбуси ЗіУ-682, ЮМЗ-Т2 і ЛАЗ-Е183. Через місто проходять автошляхи європейського значення: Ужгород–Тернопіль–Кіровоград–Донецьк–Довжанський (Е50), Слободзея–Галац–Кишинів–Кіровоград–Полтава (Е577); регіональні автошляхи: Кіровоград–Миколаїв, Кіровоград–Олександрівка; залізниця Котовськ–Помічна–Знам'янка. У місті працює 2 автостанції і залізничний вокзал, функціонує Аеропорт «Кіровоград» (2 злітно-посадкові смуги,

одна з яких є діючою), що відповідає 3-й категорії ІКАО, знаходиться державне підприємство авіакомпанія «Авіалінії України», 2 комерційні авіакомпанії «УРГА» і «Чайка», які працюють на міжнародних авіалініях. МААК «УРГА» є членом Європейської асоціації регіональних авіакомпаній [7]. Транспортні шляхи Кіровограду повинні відповідати міжнародним вимогам та надавати можливість здійснювати перевезення швидко, безпечно, надійно, комфортно. Саме вони є першою ланкою туристичного потоку іноземних громадян. Взаємодія двох галузей - транспорту і туризму - допоможе кожній з них у короткі терміни вирішити більшість питань, зокрема розбудови туристичної інфраструктури за напрямками національної мережі транспортних коридорів із залученням приватного капіталу (національного і закордонного). Неможливий розвиток туризму без системи зв'язку і комунікацій, функціонування різноманітних служб сервісу, розвитку громадського харчування і побутового обслуговування, організації культурно-розважального обслуговування. Актуальною залишається проблема водопостачання та каналізації населених пунктів і, в першу чергу, рекреаційних центрів.

В той же час, кількість обслугованих туристів в місті Кіровограді за 2011 р. становила 10 091 чоловік. Приріст туристів з кожним роком збільшується, хоча і не в значному обсязі (2009 – 9024 чоловік., 2010 – 9986 чоловік) [7].

Спираючись на вищезазначені дані, слід зазначити, що наявність значної кількості туристсько-рекреаційних ресурсів міста сприяє інтенсифікації туристичного потоку, але цьому перешкоджають такі недоліки інфраструктури:

1. Недостатня кількість об'єктів туристичної інфраструктури (готелів, ресторанів, кафе, місць для розваг і т.д.);
2. Більшість функціонуючих баз відпочинку м. Кіровограда знаходяться в незадовільному стані: територія, на якій розташовані бази, не має привабливого туристичного вигляду, матеріально-технічна база застаріла, сфера туристичних послуг обмежена, потребують капітального ремонту під'їзні шляхи;
3. Більшість готелів, мотелів, кемпінгів, санаторіїв, баз відпочинку та туристичних баз будувались за проектами, що сьогодні не відповідають міжнародним стандартам. Мережа їх активно формувалась у період масового туризму, з інтенсивною експлуатацією та несвоєчасним капітальним і поточним ремонтом, що призвело до значного зносу цих будівель та оснащення;
4. Недостатня кількість транспортних засобів та незадовільний стан шляхів сполучення у місті;
5. Недостатня кількість кваліфікованих кадрів у сфері туризму.

Основною метою покращення туристичної інфраструктури в Кіровограді являється формування на території міста вискооефективного туристичного комплексу відповідно до міжнародних вимог, який давав би змогу задовольнити потреби в туристичних послугах як українців так і

представників із інших країн світу і забезпечував надходження до державного та місцевих бюджетів, притоки іноземного капіталу, приросту робочих місць, а також збереження і раціонального використання природно-ресурсного та культурно-історичного потенціалу міста.

Основні задачі, які необхідно вирішити для досягнення вищезазначеної мети:

- створення корпоративних зв'язків між туристичними компаніями Кіровограду і організаціями туристичної інфраструктури;
- формування ефективної нормативно-правової бази розвитку туризму;
- створення сприятливих умов для міжнародного в'їзного і виїзного туризму;
- істотне нарощування мережі туристичних об'єктів та інфраструктури;
- економічне стимулювання розвитку матеріальної бази туристичної інфраструктури через залучення позабюджетних джерел, зокрема іноземних інвестицій для реконструкції і нового будівництва туристичних об'єктів;
- вдосконалення системи інформаційного забезпечення туристичної індустрії, створення краєвої інформаційно-довідкової системи туризму, проведення активної рекламної діяльності, тощо;
- вдосконалення системи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації туристичних кадрів;
- покращення стану автошляхів, закладів харчування тощо.

В Кіровограді планується створення одного з найпривабливіших на Кіровоградщині туристичних об'єктів – єдиного в Україні парково-музейного комплексу, який поєднає в собі рекреаційно-відпочинкові зони з музеєм авіаційної техніки під відкритим небом, а також музеями, музейними кімнатами, виставково-експозиційними залами та макетними стендами тощо, присвяченими висвітленню понад столітнього шляху розвитку всіх видів авіації на Кіровоградщині в контексті історії розвитку вітчизняної та світової авіації, історії розвитку Державної льотної академії України, сучасних досягнень авіаційних підприємств цивільної авіації, підрозділів військово-повітряних сил України. Цей комплекс може дати поштовх до розвитку туризму і рекреації, збільшенню кількості іноземних туристів не лише в Кіровограді, а й в Україні взагалі [6].

Парково-музейний комплекс «Кіровоградщина авіаційна» має:

- виконувати репрезентаційну функцію щодо міста та області;
- завдяки архітектурно-художньому поєднанню ландшафтно-паркового мистецтва (зелені насадження, малі архітектурні форми тощо) і науково-технічної думки (інформаційно-макетні стенди, діючі моделі) забезпечити приємний та комфортний відпочинок відвідувачів всіх вікових груп;

- стати привабливим місцем дозвілля кіровоградців і гостей міста, постійним місцем зустрічей та проведення відповідних заходів ветеранів-авіаторів;

- задовольняти пізнавальні, культурно-освітні та культурно-дозвільні запити туристів та мешканців міста;

- на основі інформації про минулі і сучасні досягнення авіаційних підприємств і організацій (в тому числі військових підрозділів), біографій авіаторів та історії розвитку авіаційної техніки, а також висвітлення історії трудового й військового героїзму, подвигу авіаторів Кіровоградщини виховувати почуття національних гордощів та патріотизму.

Етапи реалізації проекту «Кіровоградщина авіаційна»: Етап I – 9 травня 2011 р. передбачається відкриття алеї, присвяченій 100-річчю авіації в небі Кіровоградщини і музею-стоянки повітряних суден під відкритим небом. Етап II – подальше інформаційне наповнення алеї, реконструкція і облаштування парку.

Фінансування проекту планується здійснюватися за рахунок:

- залучення коштів генеральних спонсорів;
- залучення коштів місцевого та обласного бюджетів;
- грантів національних та міжнародних благодійних організацій, в тому числі ЮНЕСКО;
- благодійних внесків приватних осіб та організацій[6].

Висновки. Кіровоград має значний туристичний потенціал. Але розвиткові туризму і рекреації в регіоні перешкоджає незадовільний стан туристичної інфраструктури. Для збільшення туристичного потоку, створення привабливого іміджу міста, збільшення надходжень до державного бюджету потрібне покращення існуючої інфраструктури і створення нової. В Кіровограді впроваджується інвестиційний проект «Кіровоградщина авіаційна», що має привернути до себе увагу туристів, місцеву владу і дати поштовх для подальшого розвитку туризму.

1. Смаль І.В. *Основи географії рекреації і туризму: Навч. посібник.* – Ніжин: Вид-во НДПУ ім. М.Гоголя, 2004. – 264 с.

2. Інформація про Черкаси – [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://cherkasy.osp-ua.info>.

3. Відомості про підприємства Дніпропетровська – [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dnepr.info/katalog>.

4. Інформація про Дніпропетровськ – [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://gorod.dp.ua/>.

5. Інформація про готелі регіонів України – [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://hotellist.com.ua/>.

6. Кіровоградщина туристична – [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://kr-admin.gov.ua/Tourism/>.

7. Офіційний сайт Кіровоградської обласної державної адміністрації – [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://kr-admin.gov.ua/start.php>.